

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 463/2023-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Jurajom Jurovským, Vajanského 1955/58, Piešťany, proti postupu a uzneseniu Okresného súdu Piešťany (v súčasnosti Okresného súdu Trnava) č. k. 9P/109/2022 z 19. augusta 2022 a postupu a uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 11CoP/87/2022 z 28. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 14. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a na rodičovskú starostlivosť a výchovu dieťaťa podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 2 a čl. 32 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhuje zrušiť namietané uznesenia, vec vrátiť Okresnému súdu Trnava na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

II.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rodičia maloletej dcéry (štrnásťročná) sú rozvedení a maloletá dcéra bola na čas po rozvode manželstva zverená do osobnej starostlivosti sťažovateľky a otec maloletej dcéry mal súdom upravený styk. V roku 2019 otec podal na okresnom súde návrh na zmenu výchovného prostredia, v ktorom sa domáha zverenia maloletej dcéry do jeho osobnej starostlivosti a konanie je vedené pod sp. zn. 13P/200/2019 (ďalej aj „konanie vo veci samej“).

3. Počas tohto konania podal otec návrh na neodkladné opatrenie, ktorým žiadal maloletú dcéru zveriť do jeho osobnej starostlivosti. Návrh odôvodnil tým, že 4. mája 2022 údajne manžel sťažovateľky fyzicky napadol maloletú dcéru. Okresný súd uznesením č. k. 9P/54/2022 zo 16. mája 2022 návrhu otca vyhovel a maloletá dcéra sa presťahovala k otcovi. Krajský súd uznesením č. k. 26CoP/50/2022 z 28. júna 2022 zmenil uznesenie okresného súdu a návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

4. Dňa 12. augusta 2022 otec podal znova návrh na nariadenie neodkladného opatrenia z dôvodu podaného trestného oznámenia maloletej dcéry z 20. júla 2022 (údajný fyzický konflikt maloletej s manželom sťažovateľky). Týmto návrhom žiadal otec zveriť maloletú dcéru do jeho osobnej starostlivosti. Okresný súd namietaným uznesením návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia vyhovel a maloletú dcéru zveril do jeho osobnej starostlivosti, sťažovateľke uložil povinnosť prispievať na maloletú dcéru výživným v sume 150 eur, tiež upravil styk sťažovateľky s maloletou dcérou každý nepárny týždeň v čase od piatku od 16.00 h nepretržite do nedele do 18.00 h (výrok I). Ďalej rozhodol, že neodkladné opatrenie zaniká právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej (sp. zn. 13P/200/2019 – výrok II) a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok III). Okresný súd bol toho názoru, že zverenie maloletej dcéry do osobnej starostlivosti otca je aktuálne v jej najlepšom záujme, pretože v prostredí otca sa cíti šťastne, spokojne a bezpečne, pričom ma s členmi otcovej rodiny vytvorené pozitívne väzby.

5. Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu odvolanie. Krajský súd namietaným uznesením uznesenie okresného súdu potvrdil s odôvodnením, že dočasné ponechanie maloletej dcéry v starostlivosti otca do skončenia konania vo veci samej považuje za správne.

6. Sťažovateľka proti uzneseniu krajského súdu podala dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzovala od § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dovolanie sťažovateľky uznesením č. k. 5CdoR/2/2023 z 27. apríla 2023 odmietol ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP s odôvodnením, že rozhodnutia o neodkladnom opatrení dočasne upravujú pomery medzi účastníkmi konania na čas do právoplatného skončenia bezprostredne súvisiaceho konania (sp. zn. 13P/200/2019).

III.

7. Sťažovateľka argumentuje, že na nariadenie neodkladného opatrenia nie sú splnené zákonné podmienky (neodkladnosť, naliehavosť a nevyhnutnosť). Sťažovateľka zastáva názor, že nie je osvedčená skutočnosť, aby zanedbávala starostlivosť o maloletú dcéru alebo že by jej výchovné prostredie bolo voči maloletej negatívne. Výpoveď maloletej dcéry týkajúcej sa údajného fyzického napadnutia zo strany jej manžela považuje sťažovateľka za vymyslenú udalosť a trestné oznámenie podané maloletou dcérou považuje ako účelové doslova „*nalinajkované*“ podľa predstavy otca (údajné fyzické napadnutie zo 4. mája 2022 a podanie trestného oznámenia až 20. júla 2022). Ďalej uvádza, že otec si bol vedomý, že 18. augusta 2022 je nariadené pojednávanie vo veci samej, v rámci ktorého mala byť maloletá dcéra vypočutá, a aj napriek tomu podal návrh na nariadenie neodkladného opatrenia o odovzdaní maloletej dcéry do jeho osobnej starostlivosti. Podľa názoru sťažovateľky okresný súd ignoroval závery znaleckého dokazovania (č. 4/2021 z 15. apríla 2021), ktoré sú v priamom rozpore s nariadeným neodkladným opatrením. Tiež tvrdí, že všeobecné súdy ignorovali vyjadrenie kolízneho opatrovníka,

ktorý sa vyjadril k druhému návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia: „že je nadbytočný a treba ho zamietnuť, nakoľko je vytýčené pojednávanie na deň 18.09.2022.“ V závere podotkla, že ak všeobecné súdy tvrdia, že vzťahy medzi maloletou dcérou a jej manželom sú vážne narušené, nerozumie, prečo všeobecné súdy upravili styk sťažovateľky s maloletou dcérou.

IV.

8. Dňa 1. júna 2023 nadobudol účinnosť zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov (tzv. nová súdna mapa), ktorým bol v čl. VIII zmenený aj zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvody súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 371/2004 Z. z.“). Podľa § 15 ods. 2 písm. c) zákona č. 371/2004 Z. z. v znení účinnom od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva z Okresného súdu Piešťany na Okresný súd Trnava.

IV.1. K namietanému porušeniu uplatnených práv uznesením okresného súdu:

9. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľka sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd mohla domôcť využitím jej dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred inými orgánmi verejnej moci a takýto postup aj vyčerpala, ústavný súd takúto sťažnosť odmieta z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (napr. IV. ÚS 373/2014). Ako z ústavnej sťažnosti vyplýva, sťažovateľka proti uzneseniu okresného súdu podala odvolanie, o ktorom následne rozhodol krajský súd, preto právomoc krajského súdu v tejto časti vylučuje právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti. Vychádzajúc z uvedeného, bolo preto potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti smerujúcej proti uzneseniu okresného súdu odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

IV.2. K namietanému porušeniu uplatnených práv uznesením krajského súdu:

10. Princíp zachovania lehoty po podaní dovolania aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ako aj zákonná úprava počítajúca plynutie lehoty dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku predpokladá riadne využitie mimoriadneho opravného prostriedku. O riadnom využití mimoriadneho opravného prostriedku nemožno hovoriť v prípade, že je podaný neoprávnenou osobou, je podaný po lehote, je podaný bez povinného právneho zastúpenia advokátom, prípadne ak je podaný proti rozhodnutiu, proti ktorému právna úprava možnosť podať mimoriadny opravný prostriedok nepripúšťa. V opačnom prípade by sa totiž akceptovala možnosť špekulatívneho predlžovania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti (II. ÚS 91/2019, III. ÚS 197/2023).

11. V prípade uplatnenia dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku spôsobilého zabezpečiť ochranu základných práv, následne však odmietnutého dovolacím súdom pre neprípustnosť, je lehota na podanie ústavnej sťažnosti podľa § 124 zákona o ústavnom súde v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu. To však neplatí v prípadoch, v ktorých je neprípustnosť dovolania daná *ex lege*

a kedy dovolanie nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy (porov. III. ÚS 674/2014, III. ÚS 464/2022).

12. V sťažovateľkinom prípade bolo jej dovolanie odmietnuté najvyšším súdom práve pre jeho *ex lege* ustanovenú neprípustnosť [§ 447 písm. c) CSP] vyplývajúcu z konceptu prípustnosti dovolaní plynúceho z úvodných viet § 420 a § 421 CSP, ktoré na základe kritérií predmetu rozhodnutia a formulácie enunciátu druhovo vymedzujú rozhodnutia odvolacieho súdu, voči ktorým dovolanie prípustné je. Ak potom konkrétne rozhodnutie odvolacieho súdu zákonom ustanovené parametre nespĺňa, dovolanie proti nemu prípustné byť nemôže.

13. Prípustnosť dovolania sťažovateľky bolo *ex lege* vylúčené priamo § 420 a § 421 CSP (*a contrario*), a tak si právny zástupca sťažovateľky už pri podávaní dovolania musel byť vedomý, že bude odmietnuté pre neprípustnosť vzhľadom na to, že smeruje voči uzneseniu krajského súdu, ktoré nie je ani meritórnym rozhodnutím, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí. Uvedenú skutočnosť sťažovateľka potvrdila aj v ústavnej sťažnosti (str. 3 bod D a str. 4 bod E a F).

14. Vzhľadom na uvedené v okolnostiach daného prípadu nemožno dovolanie považovať za účinný prostriedok nápravy slúžiaci ochrane práv sťažovateľky zaručených jej ústavou, listinou a dohovorom, v dôsledku čoho lehotu na podanie jej ústavnej sťažnosti nemožno odvíjať od právoplatnosti odvolacieho rozhodnutia najvyššieho súdu (12. júna 2023), ale od namietaného uznesenia krajského súdu z 28. októbra 2022. Ústavná sťažnosť podaná sťažovateľkou 14. augusta 2023 je preto podaná oneskorene (obdobne I. ÚS 88/2019, I. ÚS 312/2019), v dôsledku čoho ju ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. septembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu